اخلاق در حوزه

درجات و مراتب سلوک در ماه مبارک رمضان

آیت‌الله آقامجتبی تهرانی رحمه‌الله‌علیه

در مناجات‌هایی که از ائمه اطهار علیهم‌السلام نقل شده است، دو مناجات را دیده‌ام که همه ائمه علیهم‌السلام آن را می‌خواندند؛ یکی مناجات شعبانیه است که در مفاتیح هست، یکی هم مناجاتی است که با این جملات شروع می‌شود: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَاسْمَعْ نِدَائِي إِذَا نَادَيْتُكَ وَاسْمَعْ دُعَائِي إِذَا دَعَوْتُكَ وَأَقْبِلْ عَلَيَّ إِذَا نَاجَيْتُكَ فَقَدْ هَرَبْتُ إِلَيْكَ وَوَقَفْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ...»؛ مرحوم مجلسی در بحارالأنوار نقل می‌کند که این مناجات از علی علیه‌السلام است و همه ائمه علیهم‌السلام هم آن را می‌خواندند. برای اینکه این جملات دعا را کمی توضیح دهم، به‌طوری که مرتبط با ایام ماه مبارک رمضان هم باشد، یکی دو نکته را مقدمتاً عرض می‌کنم.

• ماه رمضان، ماه تقرب به خدا

مطلب اول اینکه درباره ماه مبارک رمضان اهل معرفت این تعبیر را دارند که این ماه، دار ضیافت الهی و یکی از منازل سالکین إلی‌الله است. «سلوک إلی‌الله»؛ یعنی سیر معنوی روح به سوی خدا و تقرّب به او که البته این سیر و این تقرّب، دارای درجات و مراتب است.

• منازل سیر و سلوک به سوی خدا

گام اوّل؛ تجلیه

این سیر و سلوک چهار قدم دارد؛ اهل معرفت از قدم اوّل تعبیر می‌کنند به «تجلیه»؛ یعنی آراستن ظاهر به آداب شرع و عمل کردن به دستورات شارع مقدس در این ماه مبارک رمضان؛ یعنی همین روزه گرفتن و آداب ظاهریه. پس گام اول، تجلیه است.

گام دوم؛ تخلیه

گام دوم و قدم دوم در این سیر، «تخلیه» است. تخلیه پیراستن است نه آراستن؛ پیراستن باطن از رذائل اخلاقی و چه‌بسا پاک کردن و منزه کردن نفس از آثار آثام .یعنی سیئات و گناهان است. چه‌بسا اولین دعایی که نسبت به اولین روز ماه مبارک رمضان وارد شده که شخص روزه‌دار می‌خواند، اشاره به همین مسأله تخلیه دارد؛ چون خود را تجلیه کرده، یعنی روزه گرفته و به آداب ظاهریه عمل کرده است و حالا از خدا می‌خواهد که او باطنش را از این آثار پیرایش کند.

لذا در روز اول ماه مبارک رمضان این دعا را می‌خوانیم: «اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِيَامِي فِيهِ صِيَامَ الصَّائِمِينَ وَقِيَامِي قِيَامَ الْقَائِمِينَ وَنَبِّهْنِي فِيهِ عَنْ نَوْمَةِ الْغَافِلِينَ وَهَبْ لِي جُرْمِي يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ وَاعْفُ عَنِّي يَا عَافِياً عَنِ الْمُجْرِمِينَ». این دعا به همین قدم دوم، یعنی تخلیه اشاره دارد.

گام سوم؛ تحلیه

گام سوم که از آن تعبیر به «تحلیه» می‌کنند، این است که انسان روح را به صفات ملکوتیه کمالیه آرایش دهد و خودش را متخلّق به اخلاق الهیّه کند که این هم دارای مراتبی است.

گام چهارم؛ فناء فی‌الله

گام چهارم مرحله‌ای است که اهل معرفت از آن به «فناء فی‌الله تعالی» تعبیر می‌کنند و مرادشان این است که روح سالک یعنی همان شخصی که سیر معنوی می‌کند، از إنّیّت در شهود حق فانی شود؛ چه در رابطه با فعلش، چه صفتش و چه ذاتش. این تعبیر را به کار می‌برند که فناء فی‌الله عبارت است از: «فانی شدن روح از إنّیّت در شهود حق». از نظر مسیر معنوی، این آخرین منزل سیر و سلوک است.

• ماه رمضان، ماه نزول قرآن و صعود انسان

اما مطلب دوم؛ ماه مبارک رمضان این‌طور است که هم ماه «نزول» است و هم ماه «صعود» است. اینکه ماه نزول است را شما خوب می‌توانید بفهمید؛ چون در قرآن و در دعاهای ماه مبارک رمضان مطرح است که کلام الهی-قرآن کریم- در این ماه، از مصدر وحی بر نبی مکرم اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله نازل می‌شود که خداوند به‌وسیله همان کلمات، انسان‌ها را در جمیع ابعاد پرورش می‌دهد و می‌سازد. در سوره دخان می‌فرماید: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ» و در سوره قدر می‌فرماید: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ». در سوره بقره هم می‌فرماید: «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدىً لِلنَّاسِ وَبَيِّناتٍ مِنَ الْهُدى وَالْفُرْقانِ».

• «قوس نزول» در ماه مبارک

همین تعبیر در دعای روزانه ماه رمضان هم هست. در اکثر دعاهای ماه رمضان به این «قوس نزولی» اشاره شده است که ماه مبارک رمضان، ماه نزول کلام الهی است. به‌تعبیر دیگر، ماه رمضان ماه سخن گفتن ربّ است با عبدش؛ یعنی ماهی است که ربّ، برای ساختن عبدش و راهنمایی او به سوی قربِ خویش، با او سخن می‌گوید و سخن گفته است.

بنابر این قرآن در ماه مبارک رمضان نازل شد و به‌تعبیر اهلش به‌صورت «جُملةً واحده» -به‌طور کلی و یک‌پارچه- در شب قدر، بر قلب پیغمبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله فرود آمد. این همان قوس نزولی این ماه است. تا اینجای مطلب شبهه‌ای نیست؛ این آیات قرآن است و این هم دعاهایی که شما در ماه رمضان می‌بینید و این مطلب در همه آن‌ها هست.

• «قوس صعود» در این ماه

اما ماه مبارک رمضان همچنین ماه صعود است؛ یعنی چه؟ درست برعکس آن «قوس نزولی» که گفتیم، اینجا «قوس صعودی» مطرح است؛ یعنی این ماه، ماه کلام عبد با ربّ است. بله! در همه اوقات عبد می‌تواند با ربّ خودش سخن بگوید؛ ولی یک موقعیت خاصی هست که این سخن گفتن، از نظر سازندگی، بُرد بیشتری پیدا می‌کند. در اینجا یک بحث مطرح می‌شود و آن بحث این است که عبد در چه قالبی می‌تواند با ربّ خود سخن بگوید. این را بدانید که این هم در ارتباط با ربّ است؛ یعنی خودِ ربّ به اولیای خود الهام می‌کند و اولیای الهی، آن الهامات را در قالب خاصی می‌ریزند و نحوه سخن گفتن با ربّ را به عبد می‌آموزند که «چگونه با ربّ خودت حرف بزن!» همان‌طور که او با تو حرف زده است، تو هم با او حرف بزن؛ اما این‌گونه که به تو می‌آموزیم، با او حرف بزن.

پرس‌و جو

ولایت مطلقه فقیه چیست؟

مگر ولایت مطلقه اختصاص به خداوند ندارد؟؛ پس چرا ما باید چنین عنوانی را برای رهبر معظم انقلاب قائل شویم؟

بر اساس آموزه‌های دینی، ولایت مطلق از آن خداوند متعال است؛ زیرا بر مبنای جهان‌بینی توحیدی، از آنجا که خداوند مالک تمام هستی است، سر رشته و اختیار هستی نیز به دست اوست و او تنها ولیّ و اختیاردار مخلوقات می‌باشد. حق حاکمیت و ولایت در انحصار خداست. مفهوم ولایت مطلق و حق حاکمیت الهی، این است که دخالت در امور دیگران از اختیارات انحصاری خالق و مدبّر و ولیّ حقیقی انسان هاست و خداوند به هر فردی این اذن و اجازه را بدهد، او دارای این حق خواهد بود و بر اساس آموزه‌های دینی، این اجازه به پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله و امامان معصوم علیهم‌السلام داده شده و در عصر غیبت نیز، فقیه جامع شرایط از سوی امام معصوم علیه‌السلام مأذون می‌باشد. بنابراین ولایت و حاکمیت بالذات از آن خداوند متعال است؛ ولی به‌تبع برای پیامبر اکرم و ائمه اطهار علیهم‌السلام و ولی‌فقیه در عصر غیبت جعل شده است و در حقیقت ولایت آنها نه در عرض ولایت الهی؛ بلکه در طول آن قرار دارد . به‌کار بردن تعبیر ولایت مطلقه بر ای فقیه، متفاوت با ولایت مطلقه الهی است؛ زیرا اولاً، مطلقه بودن ولایت خداوند؛ یعنی داشتن اختیار تمام هستی و سرپرستی مدبرانه تمامی مخلوقات؛ درحالی‌که مطلقه بودن ولایت فقیه به این معناست که فقیه در چارچوب قوانین و احکام اسلام، تمام اختیارات معصوم علیه‌السلام را در حوزه حکومت و مصالح عمومی و نه امور فردی و شخصی دارد. ثانیاً، ولایت مطلقه خداوند بالذات و اصلی است؛ اما ولایت فقیه تبعی و اعتباری می‌باشد. ثالثاً، ولایت مطلقه فقیه، شعبه‌ای از ولایت امام معصوم علیه‌السلام در حوزه ولایت تشریعی است، بدون اینکه ولی‌فقیه فضائل و مقامات معنوی معصوم علیه‌السلام را داشته باشد و ولایت معصوم علیه‌السلام هم به اذن و نصب خاص ولیّ مطلق می‌باشد.

رابعاً، ولایت مطلقه فقیه، ولایت تشریعی است و شامل ولایت تکوینی نمی‌شود؛ درحالی‌که ولایت مطلقه الهی، ولایت تکوینی و تشریعی را شامل می‌شود. با این توضیح که در یک تقسیم‌بندی، ولایت به ولایت تکوینی و تشریعی تقسیم می‌شود. ولایت تکوینی به‌معنای تصرف در موجودات و امور تکوینی است.

چنین ولایتی از آن خداست. اوست که همه موجودات را تحت اراده و قدرتش قرار دارد. اصل پیدایش، تغییرات و بقای همه موجودات به دست خداست؛ از این رو او ولایت تکوینی بر همه چیز دارد. خدای متعال مرتبه‌ای از این ولایت را به برخی از بندگانش اعطا می کند. معجزات و کرامات انبیاء و اولیاء ـ علیهم السلام ـ از آثار همین ولایت تکوینی است. آنچه در ولایت فقیه مطرح است، ولایت تکوینی نیست.

ولایت تشریعی یعنی اینکه تشریع و امر و نهی و فرمان دادن در اختیار کسی باشد. اگر گفته می‌شود که خداوند ربوبیت تشریعی دارد؛ یعنی اوست که فرمان می‌دهد که چه بکنید و چه نکنید. پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله و امام علیه‌السلام هم حق دارند، به اذن الهی به مردم امر و نهی کنند. درباره فقیه نیز به‌همین صورت است. مقصود از ولایت برای فقیه، ولایت تشریعی است؛ یعنی او شرعاً حق دارد به مردم امر و نهی کند.

معنای ولایت مطلقه این نیست که فقیه مجاز است، هر کاری را انجام دهد؛ بلکه به این معناست که فقیه در چارچوب موازین دینی مانند امام معصوم علیه‌السلام با استفاده از اختیارات گسترده‌ای که دارد، می‌تواند تمامی موارد نیاز جامعه اسلامی را ـ چه اضطراری و چه غیر اضطراری ـ تأمین کند و اقدامات او در قلمرو و تصرفات شرعی می‌باشد. بنابراین ولایت مطلقه فقیه، تعبیر دیگری از استمرار اختیارات امام معصوم علیه‌السلام در حوزه حکومت و مصالح عمومی است.

منبع: مرکز مطالعات و پاسخ‌گویی به شبهات

معرفی منابع جهت مطالعه بیشتر

۱. خمینی، سیدروح‌الله، البیع، قم: اسماعیلیان، ۱۳۶۳، ج۲؛
۲. جوادی آملی، عبدالله، ولایت فقیه، ولایت فقاهت و عدالت، قم: مرکز نشر اسرا، ۱۳۸۵؛
۳. مصباح یزدی، محمدتقی، نگاهی گذرا به نظریه ولایت فقیه، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه‌الله، ۱۳۷۸؛
۴. جوان‌آراسته، حسین، مبانی حکومت اسلامی، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۳۸۲.

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه در گفت‌وگو با خبرگزاری حوزه مطرح کرد

برای هدفمندکردن پژوهش، آثار پژوهشی در سامانه پژوهشگران ثبت می‌گردد

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه سراسر کشور گفت: ثبت آثار پژوهشی، در سامانه پژوهشگران، در هدفمندی پژوهش ضروری است.

حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالقاسم مقیمی‌حاجی در گفت‌وگو با خبرگزاری حوزه، با تشریح طرح هدفمندی در عرصه پژوهش، اظهار کرد: مدیریت محترم حوزه‌های علمیه در چند سال اخیر، پیگیر طرح هدفمندی شهریه و خدمات هستند؛ البته پیش از این نیز، با همکاری مرکز خدمات حوزه‌های علمیه، موضوع هدفمندی عرصه تحصیل و عرصه تبلیغ اجرایی شد که آثار و برکات خوبی به‌همراه داشت؛ اما هدفمندی در عرصه پژوهش در مرکز خدمات، در سطح پایین و حداقلی در حال اجرا بود.

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه افزود: با توجه به اینکه بررسی آثار پژوهشی و اطلاعات فعالیت‌های پژوهشی، خود یک امر تخصصی به‌شمار می‌رود و نیازمند بررسی محتوا و تولیدات پژوهشی است، این امر در طول سال‌های قبل گسترش چندانی نیافته بود.

وی در مورد تلاش‌های صورت‌گرفته در حوزه پژوهش، بیان کرد: در جلساتی که در طول ماه‌های گذشته با مرکز خدمات برگزار شد، توافقات بسیار خوبی شکل گرفت و قرار شد که طرح هدفمندی خدمات در عرصه پژوهش با همکاری معاونت پژوهش به‌سامان برسد.

• آیین‌نامه و طرح هدفمندی خدمات در عرصه پژوهش نگارش شده است

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی‌حاجی، با اشاره به اینکه آیین‌نامه و طرح هدفمندی خدمات در عرصه پژوهش نگارش شده است، عنوان کرد: در جلسات مشترکی این طرح مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفت و در نهایت پس از تصویب در شورای تخصصی پژوهش مرکز مدیریت برادران و ابلاغ مدیر محترم حوزه‌های علمیه، برای مرکز خدمات ارسال شد.

وی در خصوص این طرح تصریح کرد: در این طرح طلابی که در رده تحصیلی قرار دارند، به‌عنوان پژوهش‌آموز فراخور فعالیت‌های پژوهشی خود، ۵ امتیاز دریافت می‌کنند که سالانه باید حداقل فعالیتی را انجام بدهند تا هدفمندی سالیانه و جاری آنها استمرار پیدا کند.

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه با بیان اینکه طلاب پژوهشگر و فعال، افزون بر این ۵ امتیاز پایه، از امتیازهای بیشتری در طول سال نیز برخوردار می‌شوند، گفت: در واقع پژوهش‌آموز، ۵ امتیاز و طلاب پژوهش‌یاری که مقطع تحصیل خود را به اتمام رسانده‌اند و فعالیت‌های پژوهشی دارند، ۱۰ امتیاز دریافت می‌کنند و افرادی که پژوهشگر شوند و محصولاتی را ارائه دهند، به‌همین منوال امتیازهای بیشتری را دریافت می‌کنند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی‌حاجی افزود: طلاب پژوهشگر در ازای فعالیت‌های مستمر و سالانه، مشمول هدفمندی پژوهش می‌شوند و اگر این امر استمرار پیدا کند، سال‌های بعد نیز، امتیازات تمدید خواهد شد و با بالا رفتن سطح پژوهش و میزان فعالیت، طبق آیین‌نامه‌هایی که وجود دارد، امتیاز هدفمندی آنها نیز تغییر می‌کند؛ البته امتیازات بالا برای پژوهشگران حرفه‌ای و دارای سابقه است.

وی بیان کرد: در مجموع، امتیازات ۱۵ تا ۲۵ برای پژوهشگرانی است که دارای کتب و مقالات متعدد باشند و پژوهش‌ها به‌صورت سالانه استمرار داشته باشد.

• ضرورت ثبت آثار پژوهشی برای هدفمندی پژوهش در سامانه پژوهشگران

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه، پیرامون نحوه تحویل آثار پژوهشی نیز، توضیح داد: پژوهش‌آموزان، پژوهش‌یاران و پژوهشگران، باید آثار و فعالیت‌های خود را از طریق پیشخوان حوزه در سامانه پژوهشگران ثبت نمایند که در نهایت این اطلاعات، از طریق سامانه پژوهشگران به مرکز خدمات ارسال خواهد شد.

وی عنوان کرد: پژوهشگران در جهت برخورداری از امتیازهای جاری پژوهش، نیازی به مراجعه حضوری به مرکز خدمات ندارند و این اطلاعات از طریق سامانه قابل دریافت است که فراخور ثبت اطلاعات با آنها تماس گرفته و مدارک برخی نیز، به‌صورت سامانه‌ای از آنها اخذ می‌شود و یا در صورت نیاز، مدارک و کتب ارسال می‌گردد.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی‌حاجی خاطرنشان کرد: پژوهشگرانی که امکان بارگذاری اطلاعات را ندارند، می‌توانند این آثار و اطلاعات را برای معاونت‌ها ارسال نمایند که پس از بررسی، در سامانه ثبت و نتیجه به مرکز خدمات ارسال می‌شود.

تنها راه برخورداری از امتیازات پژوهش، بارگذاری اطلاعات و مدارک در سامانه پژوهشگران حوزه است

وی گفت: همچنین در سامانه، امکان ثبت پیشنهادات و انتقادات نیز وجود دارد. در بخش پژوهشگران در معاونت پژوهش نیز، امکان مراجعه و ارائه دیدگاه‌ها وجود دارد؛ اما در نهایت، تنها راه برخورداری از امتیازات پژوهش، بارگذاری اطلاعات و مدارک در سامانه پژوهشگران در پیشخوان حوزه است.

• حدود ۴۰ هزار اسناد و مدارک پژوهشی از پژوهشگران حوزوی در سامانه ثبت شده است

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه، با اشاره به اینکه تاکنون آیین‌نامه و طرح سامانه به‌طور جدی پیگیری شده است، افزود: بیش از یک سال از روند قانونی اجرای طرح و فعالیت‌ها در هدفمندی پژوهشی می‌گذرد و در حال حاضر، این سامانه فعال است و حدود ۴۰ هزار اسناد و مدارک پژوهشی از پژوهشگران حوزوی در آن ثبت شده است.

وی عنوان کرد: بخش عمده‌ای از اسناد نیز بررسی شده و پاسخ‌ها از طریق سامانه، برای افراد ارسال می‌شود. طبق آیین‌نامه نیز، فعالیت‌های پژوهشی افراد باید با فعالیت‌های سال قبل‌شان متفاوت باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی‌حاجی تصریح کرد: این پژوهش‌ها براساس قوانین و ضوابط آیین‌نامه پذیرش می‌شود و ضوابط نیز، تابع قوانین مرکز خدمات است و یک تعامل اصولی خوبی میان مرکز مدیریت و مرکز خدمات حوزه علمیه در ارتباط با آثار پژوهشگران و ارزیابی آن وجود دارد.

وی در مورد آثار پژوهشی اساتید نیز، یادآور شد: طرحی نیز در آینده پیرامون ورود اساتید در سامانه پژوهشگران در دست اقدام است. گام بعدی نیز، طرح مشمول شدن پژوهشگران به طرح تکریم بنا بر فرموده مقام معظم رهبری است تا پژوهشگران بتوانند، مشمول طرح تکریم مقام معظم رهبری شوند. در این خصوص توافقات اولیه انجام شده و در صدد نگارش آیین‌نامه‌اش هستیم.

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه بیان کرد: طرح دیگری نیز در دست اقدام است که به‌تازگی ابلاغ شده است؛ در این‌باره بهره‌مندی اساتید آموزش ساعتی یا تمام‌وقت حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد پایه شهریه تکمیلی‌شان به مراتب فعالیت‌های پژوهشی، یکی از گام‌های خوبی به‌شمار می‌رود تا پژوهش در عرصه آموزش ورود پیدا کند و میان آموزش و پژوهش درهم‌تنیدگی ایجاد شود.

وی عنوان کرد: اگر اساتید وارد عرصه پژوهش شوند، قطعاً تأثیر خوبی در امر رشد و تعالی طلاب خواهند داشت؛ ضمن اینکه برخی از امتیازاتی که اساتید درون شهریه تکمیلی پژوهش می‌گیرند، به‌واسطه ارزیابی آثار طلاب و راهنمایی در خصوص آثار و در پژوهش درسی و تحقیق پایانی یا استاد کانون پژوهشی طلاب است.

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه تصریح کرد: برخی از این فعالیت‌ها نیز، ناظر به پژوهش خود استاد و بخشی ناظر به نظارت و ارزیابی فعالیت طلاب است؛ لذا هر دو جنبه در آیین‌نامه پایه شهریه تکمیلی پژوهش دیده شده است.

وی خاطرنشان کرد: در فضای پژوهشی مدارس، این چند قانون با هم اجرا می‌شود و تأثیرات خوبی در تشویق اساتید و طلاب دارد؛ به‌ویژه اینکه در این طرح، اساتید، پایه شهریه تکمیلی پژوهش می‌گیرند که بخشی در ارتباط با راهنمایی طلاب است. طرح هدفمندی خدمات و طرح شرح تکمیلی با اساتید مکمل هم هستند و استاد و طلبه را به پژوهش کردن و نظارت و مشارکت در پژوهش تشویق می‌کند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی‌حاجی در پایان، یادآور شد: پژوهش‌آموزان و پژوهش‌یاران و پژوهشگران توجه داشته باشند که برخورداری از افزون بر ۵ امتیاز پایه، متوقف بر فعالیت سالانه و ثبت اطلاعات آن در هر سال در سامانه پژوهشگران است و با استمرار فعالیت پژوهشی در هر سال، طبق جداول آیین‌نامه‌ها، از هدفمندی در آن سال برخوردار می‌شوند.

کتاب «عمار انقلاب؛ حیات فکری و سیاسی آیت‌الله مصباح یزدی رحمة‌الله‌علیه» منتشر شد

کتاب عمار انقلاب؛ روایتی جامع و جدید از زندگانی و کارنامه سیاسی علامه مصباح یزدی رحمة‌الله‌علیه وارد بازار نشر شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، این کتاب در ۸ فصل و ۸۲۴ صفحه به بازار نشر عرضه شد.

چاپ اول این کتاب با استقبال نخبگان روبه‌رو شد و چاپ دوم این کتاب، با تقریظ ریاست محترم مجلس خبرگان آیت‌الله احمد جنتی، استاد تحریری و آیت‌الله سیفی مازندرانی منتشر شد.

• سرفصل‌های کتاب

فصل اول: تولد و تحصیلات

فصل دوم: ایده‌پردازی برای اصلاح حوزه و فعالیت‌های پیش از آغاز مبارزه

فصل سوم: آغاز مبارزات سیاسی

فصل چهارم: در سنگر مبارزات نرم

فصل پنجم: مبارزات سیاسی پس از تبعید امام رحمه‌الله

فصل ششم: حضور در سنگر کادرسازی و مرزبانی عقیدتی

فصل هفتم: حضور در سنگر مبارزات سیاسی در دهه پنجاه

فصل هشتم: گزیده بیانات مقام معظم رهبری پیرامون شخصیت و کارنامه علامه مصباح رحمه‌الله‌علیه